

SANG

Årg. 3 • 2022

Sang

Årg. 3 · 2022

Redaktion Lea Wierød Borčak
Uffe Holmsgaard Eriksen

Adresse Skejby Vænge 289, DK-8200 Aarhus

Mail redaktion@tidsskriftetsang.dk

Hjemmeside www.tidsskriftetsang.dk

ISSN 2597-0518

Om tidsskriftet Tidsskriftet SANG er et forum for kritisk refleksion over sang som udtryksform. Vi bringer både forskning i og formidling om alle typer af sang fra alle faglige vinkler.

Manuskript SANG modtager mange typer indlæg, f.eks. artikler, anmeldelser, interviews og kommentarer. For vejledning se: <https://www.tidsskriftetsang.dk/manuskript>.

Støtte Tidsskriftet støttes af Statens Kunstfond.

K:
Statens
Kunstfond

”Et fællesskab med en accept af alle de forskellige genrer”

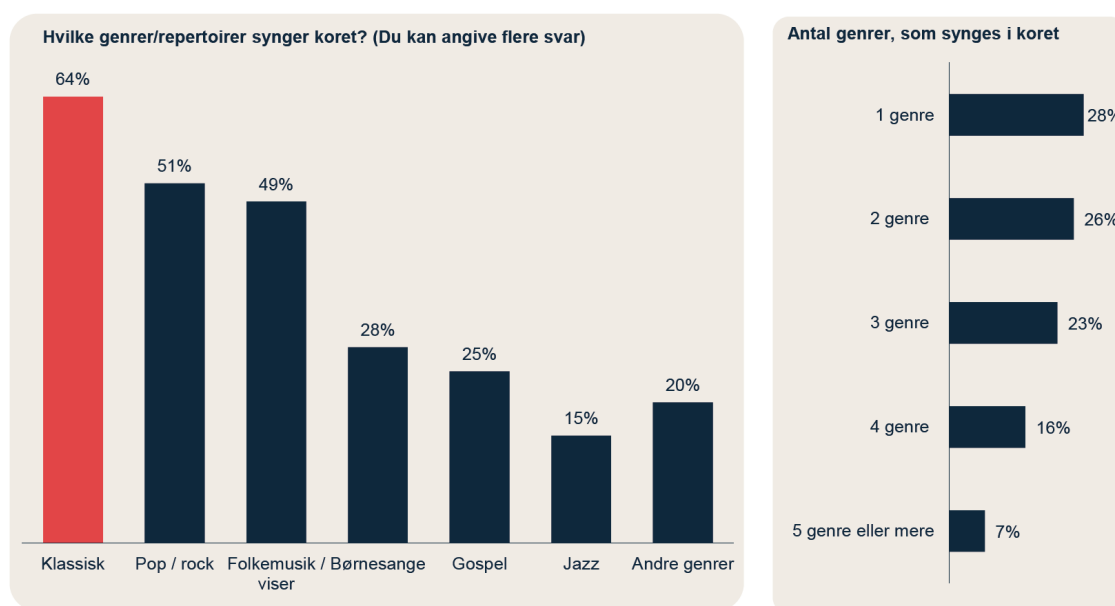
Samtale med musikgenreforsker Mads Krogh om ”kordanmark”, musikgenrer og identitet

Lea Wierød Borčak

Sangens Hus har i 2021 i samarbejde med Augustinus Fonden udarbejdet rapporten ”Kortlægning af dansk korliv”. I løbet af 2022 præsenterer Videncenter for sang en række fund og resultater fra kortlægningen og diskuterer dem i forhold til aktuel national og international viden om korsang og musik.

Et af temaerne, der gennemsyrrer rapporten, er genrernes betydning for korsangeres identitet og dannelse af fællesskaber. Det gælder såvel de musikalske genrer som klassisk, gospel og pop og de sociale genrer som børnekor, folkekor og kirkekor. Samtidig viser rapporten, at genreskel indimellem kan opleves som

snærende bånd. Videncenter for sang satte lektor i musikvidenskab ved Aarhus Universitet Mads Krogh stævne til en snak om korsang, genrer og identitet. Mads Krogh har gennem mange år forsket i musikgenrers sociale og kulturelle betydning. I samtalen her diskuterer han, med udgangspunkt i rapporten, perspektiver på spørgsmålet om genrefællesskaber og genreskel i ”kordanmark”.

Fra rapporten "Kortlægning af dansk korliv", 2021, s. 18.

KOR SOM MUSIKALSK OG SOCIAL GENRE

LWB: Her er en graf fra rapporten "Kortlægning af dansk korliv", der viser, hvilke musikgenrer danske korsangere synger. Hvad siger denne fordeling dig?

MK: Den siger noget om musiklivets organisering. For de mennesker, som på en eller anden måde har et forhold til klassisk musik, er kor en type af musikudøvelse, som er tilgængelig. Hvis man går meget op i rock eller jazz, har man måske tendens til at finde nogle andre måder at være udøvende. F.eks. spille i band. Så måske afspejler dette en etableret organisering af musiklivet, hvor korlivet har tradition for, at det klassiske fylder.

LWB: Rapporten viser også, at mange korsangere er "genreskippere". Folk holder sig ikke til én genre, men synger flere forskellige. Hvad skal man lægge i det?

MK: Det har været en stor diskussion i genreteorien, om genrer er identitetsregulerende – dvs. stiller nogle muligheder op for, hvordan vi kan identificere os med musik. Eller om vi omvendt, på mere "senmoderne" vis, vælger og vrager og shopper lidt rundt.

LWB: Netop – er det os, der former genrerne eller genrerne, der former os?

MK: Sandheden er jo nok, at det er begge dele på en gang. Det, at mange synger flere genrer, viser, at genrer i korsammenhæng måske betyder noget andet end i fankultur eller i musikforbrug i bredere forstand. Når vi taler om unge mennesker, der f.eks. har et band nede i øvelokalet og spiller heavy metal eller alternativ rock, tror jeg man lidt stereotypet kan tale om en mere direkte og stærkere identifikation. Altså at genrevalget betyder mere.

LWB: Korsangerne oplever, at de ikke har ret høj grad af kontrol over, hvilke genrer, de synger i koret. Det er jo ofte korlederen, der vælger sange. Men samtidig oplever sangerne at være meget tilfredse med de genrer, de synger i koret. Hvordan tror du, det hænger sammen, at de er så glade for de genrer, der synges, selvom de ikke har meget indflydelse?

MK: Som nævnt er forbindelsen mellem musikgenrer og identitet ikke nødvendigvis så direkte i korsammenhæng, og derfor behøver det ikke være genren eller indflydelse på udvalget af genrer, som er det primære i valget af kor. Et eksempel fra mit eget liv: Jeg voksede selv op i Haderslev og sang i kantoriet i Domkirken, og det var sådan set ikke, fordi jeg var særlig fan af klassisk kor-musik. Det var, fordi det var det bedste – hvis man var tilpas dygtig og ville synge i et godt kor.

LWB: Korforskeren Anne Haugland Balsnes påpeger, at der er et spektrum mellem en social og en æstetisk pol. Jeg tænker på, om man kan sige, at forholdet mellem den musikalske og den sociale vægtning er omvendt proportional – hvis man lægger meget vægt på musikken, så lægger man mindre vægt på den sociale situation og vice versa.

MK: Jo, bortset fra at der er undtagelser – f.eks. når man bor i en lille by, hvor der ikke er så meget at vælge imellem. Hvis vi skal blive lidt teoretiske: Musikantropologen Georgina Born deler sammenhængen mellem musik og det sociale ind i fire lag. Hun taler om det direkte musikalske samvirke, om de forestillede fællesskaber, og så taler hun om demografiske og om institutionaliserede forhold.

For Born er genrer i høj grad forestillede fællesskaber. Men jeg vil sige, at genrer sætter sig igennem på alle disse planer. Der er f.eks. i høj grad et praktisk element i det. Tag et eksempel som dirigenten Jens Johansen. Det, han har gjort for den rytmiske korsang, er at udvikle en æstetisk praksis, altså en måde at synge i kor på, som er markant anderledes end den klassiske tradition. Helt ned til, hvordan man står på scenen og selve det stemmemæssige ideal. Så på den måde er genrer ikke bare ”forestillede fællesskaber”, og forholdet mel-

lem æstetik og det sociale er mere kompliceret.

LWB: I rapportens kvalitative del bliver informanterne spurgt til deres opfattelse af, hvad et kor er. Det fremgår, at der overordnet set er to måder at definere kor på: enten ud fra hvem, der deltager, eller ud fra hvilken musik, der synges. Så enten taler vi om børnekor, folkekor eller sundhedskor – eller også om klassisk kor, gospelkor etc. Denne opdeling svarer lidt til Balsnes' tanker: Enten defineres kor ud fra det sociale eller ud fra det musikalske. Dog er det jo klart, at der vil være mange mellemformer. Et kirkekor er f.eks. både et kor, der defineres ud fra sin sociale sammenhæng – vi synger til gudstjenester i kirken. Samtidig er det også et kor, der defineres af en musikalsk genre – vi synger kirkemusik.

MK: Igen er forholdet måske mere kompliceret. F.eks. presser spørgsmålet om frivillighed sig på. For når man f.eks. får løn for at synge i kirkekor, har man jo pludselig et andet incitament end både det sociale og det musikalske. Det med identifikation bliver så også pludselig noget andet – nemlig noget institutionelt, for nu igen at bringe Borns fire lag på banen. Genrer handler oplagt om meget mere end stilistik eller æstetik. F.eks. måden musikudøvelsen er organiseret på, må

regnes som en del af genren. Det at spille rock foregår på en anden måde end det at synge klassisk. Min pointe er, at der er et overlap mellem det sociale og det musikalske. Vi kan måske blive enige om, at børnekor er en kortype, som er bestemt af, hvem der deltager, nærmere end musikgenre. Men hvad med gospelkor? Er det en musikalsk, genrebestemt eller en social form? Det flyder sammen. Og når jeg tænker over det, så kan man vel egentlig også tale om børnemusik som en genre? Derfor må man stille sig spørgsmålet, hvad det egentlig er, man gør, når man forsøger at skelne mellem sociale og musikalsk bestemte kortyper.

IDENTITET OG FÆLLESSKAB

LWB: En af respondenterne siger sådan her: "Genrerne er jo identitetsskabende for koret". Og videre: "Så det sociale er centreret om den musikalske genre." Hvorfor hænger musikalsk genre så tæt sammen med identitet? Og hvad er sammenhængen mellem den individuelle identitet og det fællesskab, der omtales her?

MK: Genrer er velegnede til både identitetsskabelse og fællesskab, fordi det, genrer helt grundlæggende tilbyder os, er en mulighed for at se nogle sammenhænge eller overensstemmelser. Genrer

handler om, hvordan noget er af samme slags eller stemmer overens. Det, der sker i den musikalske identitetsdannelse, er, at vi etablerer en eller anden grad af sammenhæng – eller omvendt, en eller anden grad af forskel – mellem os selv og nogle andre. På den måde er identitet og fællesskab også sider af samme sag. Fordi genrer handler om at se en sammenhæng, så er genrer også oplagte håndtag, når man skal forstå sig selv.

Ovenikøbet er det sådan med genrer, at de på den ene side tilbyder nogle veletablerede identifikationspunkter – man kan f.eks. vælge at gå til kor tirsdag aften – det er en mulighed, der findes. På den anden side er genrer ikke mere forpligtende, end at vi også kan gøre alt muligt med dem. Det er den anden side af sagen: Genrer tillader os også at forestille os alt muligt. At se sammenhænge, som kan være forestillede. Ofte tænker vi genrer som etablerede kasser – som pop, rock, hiphop osv. Men i virkeligheden er genrer meget andet end det. Så snart man har en samtale med et andet menneske om noget musik, man har hørt – så snart man sætter begreb på – så har det med genrer at gøre. Det er genren som social praksis.

Identitet og fællesskab handler om at se sammenhænge. Sammenhænge mellem mig og musikken og andre mennesker. Det er på den ene side noget, jeg kan

læne mig op ad, fordi det findes, og jeg kan referere til det, men jeg er samtidig fri til at justere i det.

Musikforskeren David Brackett taler om en akse med flere poler. Ved den ene pol afspejler genrer nogle givne sociale vilkår: Hvis man er vokset op i de amerikanske sydstater, er det ikke mærkeligt, hvis f.eks. gospelkor har en stærk resonans. Ved den anden pol har vi genren som en forestillet størrelse. Der kan man udmærket sidde som en kridhvid dansker i en forstad til Aarhus og identificere sig brændende med gospel, fordi man har en forestilling om, hvad det er for et fællesskab, den genre indbyder til.

Desuden taler Brackett om en tidslig polaritet. Når vi identificerer os med genrer, så gør vi det enten som en søgen tilbage, f.eks. som en dyrkelse af det ”oprindelige”. Eller også gør vi det i en form for projektion – en bryden nyt land, så at sige. Vi bruger det repertoire af identitetsmuligheder, genren tilbyder, uden at skele ret meget til, hvordan de har været brugt tidligere. Det er en dikotomi mellem noget tilbageskuende nostalgisk og noget fremadskuende innovativt

DET GENRELØSE KOR?

LWB: Mange af svarpersonerne udtrykker ønsker om mere samarbejde på tværs af genrer i korlivet. Nogle har endda en utopisk

længsel efter, at man helt droppede genrer og bare havde genren "kor". De oplever, at genrer sætter skel, og at "kordanmark" ville blive mere samlet, hvis vi ikke opdelte i genrer, men var "et fællesskab med en accept af alle de forskellige genrer", som en respondent siger.

MK: Vi må nok indse, at forskel er et grundvilkår, også i musik. Musiksociologen Jason Toynbee har skrevet om genreløs musik og når frem til, at det findes ikke. Alle dem, der mener, at deres musik er genreløs, ender alligevel på en eller anden måde med at rubricere eller sætte mærkat på eller i det mindste se sig selv i forhold til noget andet, som man ikke er. Det kan godt være, man kan have det som en utopi, som man arbejder hen imod. Men det er nok spørgsmålet, om det kan lade sig gøre.

LWB: Mange respondenter i rapporten mener desuden, at der er en slagside til den klassiske side.

MK: Det er så et politisk og pragmatisk perspektiv. Men der er ingen tvivl om, at i organiseringen af musiklivet, især den der har med offentlig finansiering at gøre, der betyder genrer meget. Vi kan se det på de slagsmål, der er om genreorganisationerne. For nogle år siden lavede man en stor undersøgelse at den elektroniske musik i Danmark med det klare formål at slå til lyd for, at

den skulle have sin egen organisation. Det handler om at få del i den offentlige finansiering. Det, som nogle af respondenterne plæderer for her i korlivsrapporten, er jo det modsatte: Hvordan kan man nedbryde nogle af de snærende skel, så også de rytmiske kan få "del i kagen", altså del i offentlige midler, som tilfalder den klassiske del.

LWB: Det er tankevækkende, at flere i den rytmiske korverden oplever, at klassisk kor favoriseres i kulturlivet. Rytmiske kor oplever sig heller ikke så godt repræsenteret eller organiseret som de klassiske. Et eksempel er korforeningen Kor72. Selvom foreningen egentlig er for alle, så mener nogle respondenter, at den gennem subtile signaler som f.eks. sin grafik og sin hjemmeside etc. er ekskluderende over for de rytmiske genrer.

MK: Problemet er, at nogle gange kan forskellige genrefællesskaber føle, at de ikke hører hjemme i nogen af de eksisterende genreorganisationer, som i eksemplet med den elektroniske musik. Situationen her er så nærmest den modsatte: Man har en organisering, som ikke har særlig tydelige genrefortegn, og hvor genrebestemmelserne så sætter sig igennem på underforståede og indirekte måder. Som en grafik, der "ser klassisk ud".

Hvis man ser på musiklivet i

øvrigt, så er skellet mellem klassisk og rytmisk musik ret tydeligt institutionaliseret, f.eks. i måden man skelner mellem typer af spillesteder, typer af finansiering, forskellige veje gennem musikuddannelsessystemet osv. Men måske er der noget ved lige netop korfeltet, som gør at genreskellene kommer til at mudre lidt.

LWB: Ja, for man kan jo også spørge, hvis genreskellet skal ophæves, og ”kor” skal være den fælles overligger, er den så stærk nok til det?

MK: I stedet for at forsøge at finde en plads i musiklivet, hvor der er nogle veletablerede genreorganisationer, så kunne man måske forsøge at alliere sig med det kulturliv, som har med fritidsinteresser, sundhed og sport at gøre. Og så kan det godt være, at ”kor” uden nogen nærmere specifikation kunne være et udmærket mærkat. Jeg tror, at den dagsorden, der handler om, hvordan kunst kan bistå sociale og sundhedsmæssige forhold, har vi kun set spidsen af endnu.